

FRAGREIÐING

frá Føroya Reiðarafelag

Tað verkfallið, sum í dag hevur lagt stóran part av fiskiflotanum lamnan, er av einum serligum slag, sum ikki áður hevur verið kent í føroyskum fiskivinnuni. Eftir teirri ábyrgd, ið føroyskir reiðarar kenna seg at hava fyrri samfelagnum, eru teir sera harmir um hesa stöðu.

Tað hevur áður verið síður her á landi, at orð, avgerðir og sáttmálar skuldu verða hildnir. Hetta man frá fyrndartíð hava eyðkent hetta fólk, hin einstaka eins og felagsskapin.

Í semingini 19. apríl 1953 varð sáttmáli gjördur ið tryggjaði arbeiðsfrið millum fiskimenn og reiðarar til 1. januar 1955. Hetta vóru felögin komin ásamt um og eingin vardi at hesi lyftir, ið enn tá vóru skrivlig, skuldu verða brotin.

Hin 30. desember 1953 hendi so tað, ið ikki áður er kent í føroyskum organisatiónslívi, at Føroya Fiskimannafelag sigur seg leysan av teim sáttmálum, ið teir við undirskriftu eru bundnir av. Hetta varð gjørt í bræði til Føroya Reiðarafelag, og kom tað sum ein heldur óhugnalig nýggjárshilsan. Undirritaða felag hevur ongan tíð verið í iva um, at teir undirritaðu sáttmálarnir framvegis vóru í gildi og eru vit av teirri áskoðan, at tann dómurin, ið fall í rættinum seinasta mikukvöld, hevur givið okkum viðhald í hesum.

Áður enn trætumálið varð skotið inn undir rættin at avgera, hevur felag okkara ferð eftir ferð, bæði í brævaskifti, í lýsing, í blöðunum og munnliga roynt at greiða Føroya Fiskimannafelag frá tí ólóggliga stöðu teir hava tikið í hesum máli. Hetta tykist tó ikki at hava rindið á felagsstjórn teirra ella á formanninum í Føroya Fiskimannafelag.

Utan nakran freist, hvat eisini er óvanligt, lýsti so formaður Føroya Fiskimannafelags verkfall, í blöðunum fastalávinstýsmorgun.

Aftaná lýsingina um verkfall, og okkum vitandi ikki frammanundan, vendi so felagsstjórnin í Føroya Fiskimannafelag sær til limir sínar runt landið til viðgerð av verkfalli. Eisini henda áheitan fór heldur óvanliga fram, m. a. í tí, at limirnir í Føroya Fiskimannafelag samstundis finga aðrar spurningar at greiða atkvøðu fyrri, enn teir ið viðvíkja sjálvum sáttmálanum, ella sum nökur træta hevur staðið um millum felögin, sum t. d. fiskaprísir í Grönlandi til komandi summer. Felögin, eisini Føroya Fiskimannafelag, vóru frammanundan samd um, at ikki bar til at avgera henda spurning

ing fyrrenn í apríl mánaða, orðsakað av søluviðurskiptum í Italiu. Henda atkvøðuhátt halda vit vera heldur okendan í vesturdemokratiskum londum.

Eftir okkara áskoðan er alt verkfallið lagt inn á eitt annað plan, enn til at umfata fakligar spurningar. Hóast alt hetta, so hevur Føroya Reiðarafelag, av ábyrgd fyrri samfelagnum, sínum egnum limum, eins og limum Føroya Fiskimannafelags roynt at fingið eina skjóta avgerð, sum kundi fáa ein skjótan enda á hesum ólóggliga verkfallinum. Fyri at fremja hetta endamál, skutu vit upp, at træturnar skuldu verða avgjörðar við gerðarrætti. Føroya Fiskimannafelag afturímóti hevur avvíst allar skjótar avgerðir, og noyddust vit tí at leggja málið fyrri rættin.

Undir hesum sakarmáli var semingsroynd gjörd, har Føroya Reiðarafelag hóast tað ikki hevði skyldu til tess, royndi at böta um sáttmálan, men aftursvarið frá leiðsluni í Føroya Fiskimannafelag var bert, at teir settu ovurstór krøv fram. Ábyrgdin fyrri, at henda semingsroynd misseydnadist, má tí vera lögd á samráðingarnevndina í Føroya Fiskimannafelag.

Úrslitið av dóminum var, sjálvt um sakin var avvíst, at tað í premissunum verður sagt, at verkfallið má haldast at vera ólógligt. Í hesum sambandi skulu vit undirstríka, at premissurnar í dóminum ikki blivu tiknar við í blaðið hjá felagsformanni Føroya Fiskimannafelag, fyrri at fjala fyrri fólkum hvat ið rætturin hevur sagt um málið.

Aftaná, at dómurin fall, hava úrslitaleysar tingingar farið fram, har eisini sakfórarar felaganna hava lut í.

Beint aftaná, at dómurin var fallin, setti Føroya Reiðarafelag seg í samband við jur. ráðgevara í Keypmannahavn, sum í fjarriti hevur sagt frá, at hin fasti gerðarrætturin í Keypmannahavn kann taka endaliga avgerð í málinum, og longu í gjárkvöldið, varð ráðgevari okkara í Keypmannahavn biðin um at leggja málið fyrri henda rættin, og kann henda avgerð m. a. föra við sær, at Føroya Fiskimannafelag fellur í »Bod«.

Orsakað av teimum villeiðandi skuldsetingum í 14. september nr. 32 um, at reiðarar senda fólks tíðindu út á bygdirnar, loyva vit okkum at senda blöðunum hesa frágreiðing.

Føroya Reiðarafelag

Meira í samband við eplahandilin

Tann skipan fyrri eplahandli, ið prentað varð her í blaðnum, er samtykt av nýggjum av stjórn Føroya Búnaðarfelags síðsta ár.

Framleiðari, sum skal selja undir hesum treytum, má hava eitt sindur av útgerð — um ikki annað so eina goymslu og eitt amboð at skilja við. Hetta nýtir ikki at kosta nógv.

Goymslan.

Ein eplagoymsla skal vera a) turr, b) lött at halda rein, c) lött at lufta út, d) hitaisolerað og e) so rúmlig at eplini eru lött at koma til. Síðani gerið bert hvør einsætur sum biligast.

a) og b) verður í lagi um veggirnir eru av sterkari betonblanding, gólvið eisini og á góðari steinseting. Tá ið nú flatin inneftir er væl smurdur við sementvatni so pokurnar eru fylltar, ber væl til at gera húsið heilt reint hvørt ár áðrenn nýggj grøðj kemur innaftur, skola og hvítta so alt er reint og nosligt og bakterier og soppur dripið. Takið er biligast av tjórupapp á plögum tróðri.

c) Luftskifti. Einkin er so argt at rota í goymsluni sum innibýrgd luft. Tí mugu opils vera á rúminum: Ein rúmlig renna undir heilum eitt stykki frá húsinum munnar upp í miðjum gólvinum og ein rúmlig skorsteinur (einar 40 cm² fyrri hvønn m² av gólv-óki). Tað er eisini klókt at hava eina hurð, sum gongur inneftir ið er rimað, og eina, ið gongur úteftir, ið er tótt. Henda úttara hurin verður so bert latin aftur tá ið vandi er fyrri frosti, meðan hin rimaða hurðin er fyrri í vanligum veðri. Luftin verður tá líka frísk inni sum úti.

d) Hitaisoleringin. Her er baking við flag og flag á takið best og biligast. Ganga hús leys og vandi er fyrri at tey skava flagið, ber til tá ið takt og bakað verður, at leggja eitt húsnet niðuryvir flagið, hefta tað við trækilum so grøt tað niður í og verjur fyrri skavi alleingi. Skorsteinurin eigur at vera bendlaður sum gamalt er, tí tað er umráðandi at hann eisini er væl isoleraður — og skal vera eitt gott tætt lok at leggja yvir hann tá ið frost og kavafall er. Húsið verður nú lokað ella opað eftir veðurlagnum og tað er umráðandi, at tað verður ikki lokað meir enn neyðugt er fyrri at verja móti frosti og innkaving.

e) Rúm í goymsluni. Best er at hava eplini í rimaðum krubbum — eisini rimar í botninum somikið frá gólvinum at ein kustur fæst inn undir. Hæddin á eplaflánni er beinast ikki at hava hægri enn 1 m. Er tað fyrri neyðini at hava hana hægri fyrri at brúka húsrúmdina, ber til at skjóta leys millumgólvin inn. Frammanfyrri krubburnar má vera rúm til, at lata eplini úr krubbu rapla fram á gólv og hartil rúm fyrri skiljingaramboð at standa. Tað er umráðandi, at krubburnar eru gjörðar so, at alt træverkið kann takast niður og berast út tá ið reingerast og kálkast skal. Í einari sovorðnari

goymslu, skuldi so verið tey bestu líkindi at vart eplini móti stórvegis svinni. — Men tey mugu røkjast gjøgn um goymingartíðina. Tá ið upptikið er, mugu tey skiljast áðrenn tey vera lögd í goymslu. Viðari mugu tey eftirhyggjast tíðum meðan tey eru á goymslu, og tá ið tað tykist neyðugt má takast frá krubbuni frammanfyrri so tey rapla fram á gólv, síðani skumpast yvir skiljingaramboðið aftur í krubbuna, so rotin eplir fáast burturúr.

Skiljingaramboðið.

Hetta kann vera so einfalt, at tað er bert eitt net við 3½ cm meskum, spent uppá ein trækarm og hongt í bondum upp í hóskaði arbeiðshædd. Við hesum ber til at fáa mold og smáepil frá tí salgbæru grøðini og skredd eplir kunnu hentast omanav. Men tað er sjálvandi hentari at hava eisini eitt finari sold, sum kan skilja smáepil frá moldini ok kanska eitt grovari sold, sum skilir ov stór eplir frá. Men so eru vit longu inni á tí vanliga eplaskiljaranum, ið er eitt amboð, har hesi sold verða sett inn í ein stól, sum er innrættaður so, at soldin fáast at rista, tá ið vundið verður annaðhvørt við hond ella maskinmegi. Eitt soverið amboð er fært fyrri at gera arbeiði fyrri fleiri menn, er lætt at flyta og fast væl fyrri einar 200 kr. kann eg ætla.

Tað er umráðandi, at eplini eru toligga turr áðrenn tey koma á goymslu. At stoyta tey á vøllin at turka tá ið upp verður tikið er ein hættsligur máti, tí tey tola ikki ljós um heystið. Ein lóta ger tó ongan skaða; men hvussu ofta er tað ikki, ein verður kalladur hastiliga frá sínum arbeiði og verður forðaður í at taka eplini aftur eftir ætlan. Og ligga tey nakrar tímar er skaðin skeddur. Nei, eitt gólv at leggja tey á og posa fyrri vindeyggað, so kunnu tey liggja og torna nakrar dagar.

Nú fast eitt tilfar at riðja á etingaeplir um heystið, sum ger at tey spíra ikki. Tað hevur leingi verið roynt við hesum, og nú sigst frá at tað virkar væl. Men annars skuldi eitt vanligt ár verið útvegir til at hildið eplini frá at næla stórvegis fyrr enn úti á várinum. Og her er tað aftur umráðandi, at tey verða goymd turr og frískir luft

H. J. Jacobsen

Fiskimenn.

48 fiskimenn og tolarameinn, linumenn og kokkar, sleppa til Íslands við Drottningini næstu ferð.

Boðið frá sum skjótast.

Føroya Fiskimannafelag.
telf. 1569.

Aðalfundur

Havnar Sjótleikarfelags verður mikukvöldið 31. mars kl. 9. Dagsskrá samb. lógirnar.

Nevndin